

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ

Μουσείο – Επικοινωνία - Εκπαίδευση

Αναστασία Χουρμουζιάδη

Τμήμα Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΛΟΛΑ ΝΑ ΕΝΑ ΜΗΛΟ

Από τα πρώτα στάδια του μουσειακού φαινομένου αποτελεί κοινό τόπο ότι ένας από τους βασικούς στόχους του μουσείου είναι η εκπαίδευση. Αυτό, άλλωστε διατυπώνεται με σαφήνεια και στα σημερινά νομικά κείμενα και ορισμούς.

Ο γενικός εκπαιδευτικός ρόλος, ήδη από τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αιώνα στις ΗΠΑ, από τα μέσα του 20^{ου} αιώνα στην Αγγλία και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες και τις τελευταίες δεκαετίες και στην Ελλάδα, ενισχύεται με την ανάπτυξη ειδικών ξεναγήσεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Το βασικό επιχείρημα που στηρίζει αυτό τον ρόλο του μουσείου είναι ότι το μουσείο εκθέτει πράγματα, και τα πράγματα μπορούν να υποστηρίξουν την αφηρημένη θεωρητική διδασκαλία.

Για να παρακολουθήσουμε την εξέλιξη του τρόπου με τον οποίο το μουσείο διαχειρίστηκε διαχρονικά τον εκπαιδευτικό του ρόλο, θα πρέπει να τον δούμε σε σχέση με την παράλληλη εξέλιξη των θεωριών για τη μάθηση.

Έτσι, τα πρώιμα μουσεία, που παρουσιάζουν τα αντικείμενα των συλλογών τους ομαδοποιημένα με βάση καθαρές τυπολογικές αρχές και με τρόπο που να υποστηρίζονται γενικές εξελικτικές νομοτέλειες, συνάδουν αφενός με τις νεωτερικές αντιλήψεις για τα φυσικά και τα κοινωνικά φαινόμενα και, αφετέρου, με τις εκπαιδευτικές θεωρίες που θεωρούν ότι ο μαθητής είναι ένα κενό δοχείο το οποίο ο δάσκαλος προσπαθεί με αναγκαστικό τρόπο να «γεμίζει» με τυποποιημένες γνώσεις και κανόνες.

Σταθμό στον τρόπο που αντιμετωπίζουμε τη μάθηση αποτελούν οι θεωρίες που διατυπώθηκαν από τις αρχές του 20^{ου} αιώνα (π.χ. John Dewey) και υποστηρίζουν ότι η μάθηση υποστηρίζεται καλύτερα όταν συμπεριλαμβάνει συγκεκριμένες δραστηριότητες που εμπλέκουν ενεργά τον μαθητή και είναι δυνατόν μέσα από την απαιτούμενη νοητική επεξεργασία να οδηγήσουν στις θεωρητικές γενικεύσεις που ένα εκπαιδευτικό σύστημα επιδιώκει.

Επόμενο σταθμό αποτέλεσε η θεωρία του κονστрукτιβισμού που μετακίνησε το ενδιαφέρον από το δάσκαλο στον μαθητή, από τη διδασκαλία στη συγκρότηση της γνώσης.

Σε αυτές τις προτάσεις τα μουσεία ανταποκρίθηκαν με σημαντική καθυστέρηση. Η πρώτη τομή έγινε όταν διαπιστώθηκε ότι τα μουσειακά αντικείμενα «δεν μιλούν από μόνα τους» και άρχισε η παραγωγή ερμηνευτικού υποστηρικτικού υλικού και εκτεταμένου

υπομνηματισμού έτσι ώστε τα ενισχυθεί ο εκπαιδευτικός ρόλος των εκθέσεων. Όμως αυτές οι επεμβάσεις, που χαιρετίσθηκαν με ενθουσιασμό, δεν εξασφαλίζουν ούτε την ενεργή συμμετοχή του επισκέπτη ούτε τη πνευματική και αισθητηριακή του διέγερση, όπως υποστηρίζουν οι εκπαιδευτικές θεωρίες, και ιδιαίτερα εκείνες που στρέφονται στις μη τυπικές μορφές μάθησης.

Αυτό σε μεγάλο βαθμό επιδιώκεται και επιτυγχάνεται όταν το κοινό είναι μαθητές και μικρά παιδιά, οπότε έχει αναπτυχθεί ένας μεγάλος αριθμός ευφάνταστων ειδικών εκθέσεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων που στηρίζεται στις αρχές της βιωματικής μάθησης.

Αν αντιμετωπίζουμε το μουσείο ως χώρο μάθησης ποιες είναι οι διαφορές του με το σχολείο; ο προαιρετικός χαρακτήρας της επίσκεψης, η θεματική ποικιλία, το ελεύθερο πρόγραμμα, η έλλειψη εξέτασης και βαθμολογίας, το ευχάριστο και προκλητικό για τις αισθήσεις περιβάλλον, η σημασία των αυθεντικών αντικειμένων, η έλλειψη δασκάλου κτλ. Όλα αυτά όμως αναφέρονται σε ένα σχολείο που λειτουργεί με έναν μάλλον απαρχαιωμένο, αυταρχικό τρόπο. Πόσες από αυτές τις διαφορές θα συνεχίσουμε να έχουμε με ένα μελλοντικό εκπαιδευτικό σύστημα που θα έχει ενσωματώσει τα όσα οι παιδαγωγοί προτείνουν;

Από την άλλη πόσες διαφορές διαπιστώνουμε όταν έχουμε να κάνουμε με ένα μουσείο που είναι απαρχαιωμένο και αυταρχικό;

Το βασικό πρόβλημα δεν είναι αν έχουμε στη διάθεσή μας ένα πλήθος ευφάνταστων και αποτελεσματικών εργαλείων που μπορούν να αξιοποιηθούν στην πρόκληση της μάθησης είτε σε ένα σχολικό είτε σε ένα μουσειακό περιβάλλον. Αυτά υπάρχουν και κάθε μέρα εξελίσσονται. Το πρόβλημα είναι αν το θεσμικό πλαίσιο εντός του οποίου σχολείο και μουσείο είναι υποχρεωμένα να λειτουργούν επιτρέπει την αξιοποίησή τους.

Και, επιπλέον, το πρόβλημα είναι πως τα εργαλεία αυτά μπορούν να προωθήσουν αποτελεσματικά και ευχάριστα τον μαθησιακό στόχο, αλλά είναι το περιεχόμενο του στόχου αυτού καθαυτού που θα καθορίσει το αν η όλη διαδικασία οδηγεί στην χειραφέτηση ή στην χειραγώγηση του επισκέπτη/μαθητή. Επειδή τόσο το σχολείο, όσο και το μουσείο, όπως τα ξέρουμε αποτελούν ιδεολογικούς μηχανισμούς του κράτους.

